

File name: Avsnitt 15 - SFR utbyggnad.wav
Transcriber: ScriptMe.io
Operator: Magnus Degerman
Date of transcription: Aug 26 2026

Magnus: Välkommen till dagens avsnitt av Bergrummet. Jag heter Magnus Bergman och med mig här har vi.

Anna: Anna Bergsten som också är från Östhammars kommun. Jobbar som utredare i slutförvarsfrågor.

Magnus: Precis. Jag jobbar som kommunikatör kanske man ska säga också. Och vi har den här podden som handlar om slutförsarbetet i Östhammars kommun och vi har stora projekt i kommunen som pågår och därför har vi bjudit in två gäster från SKB och Skanska. Daniel Arvidsson, SKB, och sen har vi Björn Sehlin. Så ska vi få höra vad ni gör här i kommunen. Först ska vi tänkte att ni ska få berätta vad SFR är och var det håller på att byggas ut. Och varför håller det på att byggas ut? Vad är SFR och varför byggs det ut? Ska börja med det.

Daniel Arvidsson: Kan ta det från SKB. Det är vår anläggning. Den är uppförd på 80 talet och behöver byggas ut för att vi ska bygga ut den. Ungefär 200 %. Så det är inte fullt fullt ut nu, men börjar bli dags. Och SFR står för slutförvaret för låg och medelaktivt avfall. Så vi hanterar avfall från kärnkraft, från driften av kärnkraftverken och sjukvården.

Magnus: Det ska tilläggas att du är programansvarig. Om jag förstått det rätt, för utbyggnaden.

Daniel Arvidsson: Just det, Byggnationen. Precis. Man kan säga att det är projektchef från byggherren SKB

Magnus: och ni samarbetar med Skanska.

Magnus: Björn vad är din roll?

Björn Sellin: Det stämmer, Björn Sellin som sagt och är Skanskas projektchef för det här uppdraget att bygga ut slutförvaret åt SKB. Och vi kommer in i bilden 2023 efter ett anbudsarbete och har varit med i projektet sedan dess då?

Magnus: Vad? Vad innebär den här utbyggnaden mer än att det ska bli tre gånger större? Vad är det ni gör just nu?

Daniel Arvidsson: Om vi börjar lite i byggverksamheten så är det ett multidisciplinärt och komplext projekt, men i den fas som vi är nu så har vi fortsatt bygga ut bergdelen av den befintliga anläggningen som vi har byggt två tillfartsramper ner till det nya förvarsområdet som ligger på ungefär 140 meters djup. Och där nere är vi nu. Vi har byggt de här ramperna klart och ska precis påbörja och bygga sex stora bergsalar där det här slutförvaret ska vara. Så man kan säga att vi har gjort en tredjedel av projektet volymmässigt så att den största delen bergmässigt ligger framför oss i de här sex stora salarna. Och sen finns det efterföljande arbeten. Bergarbetare är ju bara första delen. Sen ska bergrummen inredas med betongkonstruktioner och sen ska anläggningen kompletteras med installationsarbeten till en komplett färdig driftsatt anläggning.

Anna: När planerar man att det ska vara färdigt? Hur lång tid är det på de olika faserna och så?

Daniel Arvidsson: Ja, bergarbeten tar ju lite tid. Där började vi i början på 25 och kommer att hålla på till slutet av 2028 för att ta ut berget i sin helhet. Och sen perioden 2028 till 2030 så pågår de här betong och installationsarbetena och vi kommer vara helt klara 2030.

Anna: Så då är det redo att tas i drift förhoppningsvis.

Björn Sellin: Det är ambitionen och det ser bra ut hittills och vi har hållit tidplanen hittills och haft gynnsamma förutsättningar med kvaliteten på berg som har varit en framgångsfaktor. Att vi har kunnat ta ut berget lite snabbare än beräknat till och med.

Magnus: Så det har gått som som förväntat i i arbetet med hittills.

Björn Sellin: Ja, hittills ligger vi enligt plan. Så har det varit gynnsamma förutsättningar för som sagt i bergdrivning. Så en hindrande faktor om det läcker in mycket vatten från berget

Och behöver man injektera, det vill säga täta berget, innan man kan gå vidare i bergdrivningen. Och det är väldigt tidskrävande om man behöver injektera berget. Det har varit väldigt lite injektering på grund av att det har varit fint berg, och det har gjort att vi har kunnat komma snabbt framåt i bergdrivningen, vilket har varit gynnsamt för oss, så att vi har hållit tidplanen eller till och med slagit den lite.

Magnus: Medans medan ni håller på och bygger och gör den här utbyggnationen. Så är det gamla SFR är pausat eller det ligger på is nu och är stängt för det här räknas som en byggarbetsplats.

Daniel Arvidsson: Eller ja, jag kan ta den precis. Det är fortfarande en kärnteknisk anläggning i drift som behöver ha system som behöver vara igång såklart. Men vi deponerar inte, det stämmer, utan när vi inför byggstart så hade vi en kampanj där vi tömde alla de här mellanlagren på som de har lokalt på kärnkraftverken, så att vi helt enkelt har förmågan nu att mellanlagra avfall så att vi får den här de här åren. Vi behöver på oss så att så har hanterats.

Magnus: Så medan ni håller på nu så kommer det att lagras på på hos kraftverken lokalt tills ni kan öppna igen.

Daniel Arvidsson: Jajamensan. Det ser lite olika ut beroende på om det är lågaktivt avfall eller medelaktivt avfall. Så har de lite olika lösningar för där.

Anna: Men från 2030. Förhoppningsvis så kommer det gå.

Daniel Arvidsson: Ja precis, för då var de fulla och då ville de att vi ska vara redo att ta emot.

Magnus: Så blir en omflyttning från det gamla SFR om man säger så, till till de nya delarna. Flyttar man runt eller låter det gamla?

Daniel Arvidsson: Det var en klurig fråga som jag har som en bra fråga. Jag tror inte man gör så. Det vi gör nu när vi bygger ut också, det är inte bara för att ta emot driftavfall. Vi bygger också ut så här. Befintlig anläggning har fyra salar och det vi bygger ut nu är ungefär 200 % mer. Så det är sex bergssalar. Väldigt stora sådana. Och de ska också kunna hantera

själva kärnkraftverken den dag de rivs och det som inte går att friklassa så att det är inte bara driftavfall. Vi bygger också ut salar för hantera själva kärnkraftverken.

Anna: Så Rivningsmaterial.

Daniel Arvidsson: Jajamän.

Anna: Det finns ju snart. Eller har börjat för det är ju nedmonteringar på gång.

Daniel Arvidsson: Ja, absolut. Precis så ja.

Magnus: SKB och Skanska har ett samarbetsavtal kallas det. Kan ni beskriva vad det är? Vad skiljer det från något annat?

Björn Sellin: Ja, jag kan börja. Daniel. Nej, men vi kallar det samverkansavtalet till och med. Och bakgrunden där är att SKB bedömt det som ett komplext projekt med stora utmaningar. Och då vill man ha in entreprenörskompetensen i ett tidigt skede för att få med entreprenörens byggbarhetstänk och frågor tidigt när man projekterar och planerar det här projektet. Så att istället för att rita det där helt klart och sen skicka ut det på förfrågan och låta en entreprenör bygga det där, så har man i det här fallet tagit in Skanska tidigt för att kunna påverka med smarta lösningar. Och redan i projekteringsskedet Som exempel på det. SKB har såklart tänkt på geometrierna kring hur den här anläggningen ska se ut. Men i projekteringsskedet så har Skanska kunnat titta på de här geometrierna och göra vissa anpassningar, till exempel runda av hörn när man ska in i de här salarna. Och det är för att lättare kunna ta sig runt de där hörnen med den tunga trafik och de stora fordon vi behöver använda under byggtiden. Så det är ett typexempel på vad vad entreprenören kan bidra med i tidigt skede för att få en byggbar och enkel anläggning att bygga utifrån ett produktionsperspektiv.

Magnus: Och det är ju inte första underjords projektet som Skanska gör. Finns det någonting från andra som ni kan ta med er hit eller tvärtom? Finns det någonting här som ni kan lära er i andra projekt?

Björn Sellin: Till stor del är det ju är det en liknande process att driva ut berg, oavsett i vilket projekt man gör det. Men här har vi ju gynnsamma förutsättningar att det är inga

begränsningar kring sprängtider, vilket det kan vara i innerstadsprojekt. Att man inte får spränga nattetid till exempel för att de vibrerar och stör boende. En sån problematik har vi ju inte här. Så det är gynnsamma förutsättningar för att kunna komma framåt snabbt i bergdrivningen. Det som är här är ju att berget i sig ska ju vara en barriär i den här anläggningen. Och det är ju skillnad mot ett vanligt vägtunnelsprojekt till exempel. Och det innebär ju att vi måste vara lite extra försiktiga i när vi springer ur berget, så att vi inte skadar berget i och med att det ska fungera som en radiologisk barriär. Så det är en skillnad mot ett vanligt tunnelprojekt.

Magnus: En annan skillnad kan vara också att ni har ett kärnkraftverk alldeles i närheten. Så är det att ta hänsyn till.

Björn Sellin: Och som du sa Daniel. En faktiskt driftsatt anläggning som vi bygger ut. Så den hänsynen finns ju att ta till att vi jobbar nära en driftsatt anläggning. Så sådana aspekter har vi att beakta också.

Magnus: Men jag har inte. Inte stött på något problem i Än så länge. Inga större grejer. I alla fall som. Som ni behöver anpassa er till.

Björn Sellin: Nej, man kan säga. Vi hade en utmaning inledningsvis när vi skulle göra det vi kallar. Påslaget. Alltså början på den tunneln till den nya anläggningen. Då är vi ju precis. Utgår från befintlig driftsatt anläggning. Så därför fick vi vara väldigt försiktiga när vi tog ut det första berget och göra det med. Med väldigt skonsamma metoder. Och inte spränga i början utan spräcka berget. Och då är det väldigt försiktig och långsam framdrivning. Så att sådan hänsyn har vi fått ta. Men vartefter vi kommer längre in i den nya anläggningen så behöver vi ta mindre hänsyn till befintlig anläggning.

Anna: Och nu när ni ska bygga de sex tunnlarna. Då kommer ni kunna spränga på flera fronter. Eller? Eller gå fram på och driva berg.

Björn Sellin: Ja, men det är en bra iakttagelse. Hittills har vi kunnat jobba på två fronter när vi har byggt de här tunnlarna ner. Som är två parallella tunnlar. Men nu öppnas det upp väsentligt fler fronter. Så nu kommer vi ha många fronter och jobba på och med det så kan vi utöka vår organisation och maskinpark och ta ut mer berg på samma tidsenhet mot vad vi gjort tidigare, så att förutsättningarna för att bedriva driva upp berget effektivt öka.

Anna: Nu kommer det vara mycket fler folk som jobbar där då också.

Björn Sellin: Eller ja, vi bygger ut vår organisation nu så att vi förstärker upp både tjänstemannasidan men framför allt yrkesarbetersidan. Och maskinparken utökas också så att så som vi säger så håller vi på och rekryterar och förstärker vår organisation så att det kommer in ny personal löpande här under hösten.

Magnus: Finns det något annat som när man ska gräva ut tunnlar eller spränga ut tunnlar som kan vara särskilt att tänka på jämfört med ovan jord, mer än att bara. Så klart att det sprängmedel och sådana saker att ta hänsyn till. Men vad är särskilt med underjordsarbeten? Finns det något?

Björn Sellin: Nej, men det gör att du kan jobba lite mer ostört och med normalt sett större salvor. Att man tar ut en större bergsmängd i varje salva över jord så behöver du typiskt täcka salvan och skydda omgivningen från att det flyger iväg sten som kan skada tredje man eller omgivning. Där jobbar man på ett enklare sätt i en tunnelmiljö där det inte finns samma utmaningar.

Magnus: Jag skickade med en fråga tidigare som ni skulle få fundera på om det finns något i det här samverkansavtalet finns. Finns det någonting som ni har kunnat lära av varandra som ni inte visste sen innan? Hur det hur det funkar att jobba sinsemellan era företag.

Daniel Arvidsson: Ja, alltså jag tror att jag skulle behöva lära sig väldigt mycket som organisation och även på individnivå. Vi har ju. Vi kan ju liksom. Säkerhetsredovisning och tillståndshantering. Det är vårt. Våra starka. Nu är vi ju också en byggherre. Så det har väl varit ett uppvaknande tror jag för många att här kan ju Björn och Skanska ställa frågor på på morgonen som behöver ha ett svar innan dagen är slut. Och vi har ju vana med ganska stora tidsrymder när vi har tid att tänka både en och två gånger på frågor. Så det har väl varit ganska en förändring helt klart, för för oss som SKB. Och faktiskt börjat bli en kompetent byggherre. Det här är vårt första stora projekt. Ut. Och så har vi kärnbränsleförvaret som också är uppe i Forsmark, ungefär en kilometer härifrån, Asphällan där vi bygger ut SFR. Och så ska vi också bygga projekt nere i Oskarshamn där vi har vårt mellanlager för använt kärnbränsle. Där är också ett stort megaprojekt som ska byggas så att vi lär oss att som byggherre så har vi en väldigt kompetent entreprenör med Skanska som.

Björn Sellin: Vi har uppskattat att vara med i den resan och har haft respekt eller kommit till insikt i vilken tillståndintensiv verksamhet det är som SKB bedriver. Och där har inte vi den kunskapen som tidigare. Så vi har lärt oss mycket från SKB att förstå hur deras verksamhet regleras. Men som du säger Daniel, så har vi varit framgångsrika. Hitta fram i ett samarbete

som gör att vi kan bedriva bygget effektivt.

Magnus: Mm, Är det något ni vill tillägga till de som lyssnar i kommunen här om det här arbetet som ni gör. Finns det något annat som kan vara spännande att veta?

Björn Sellin: Vi är väldigt glada och stolta från Skanska sida att få vara en del av det här projektet och bygga ut den här anläggningen. Det är inte så ofta man får jobba med en sån här anläggning och åt en sådan här kund, och framför allt inte i den här miljön. Nere i berget ser det ut som det gör. Men kommer man upp ovan jord så är det en fantastisk arbetsmiljö vi har att jobba i, vilket vi uppskattar mycket. Platsen är väldigt fin att vistas på.

Magnus: Väldigt unikt projekt det här.

Daniel Arvidsson: När man kan väl lugna folk med att det går bra. Det går bra. Det går som vi har tänkt som är planerat. Som Björn nämnde ser vi till och med lite före tidplan. Vi pratade om det här, att det var gynnsamma geologiska förutsättningar. Det är inte bara en happening utan vi har ju valt platsen därefter. Så det är ett där berget.

Magnus: Det blev ett kvitto på att ni faktiskt hade rätt.

Daniel Arvidsson: Precis så. Och nu får vi ju det som vi gör. Det som också är unikt är att SKB. Vi har personal nere som geologer som karterar och som mäter väldigt mycket. Mätningar som vi använder för att det är framför allt vattenflöden som vi mäter. Då kan vi validera våra modeller som vi har forskat om, som också är det som ligger bakom vår säkerhetsredovisning till Strålsäkerhetsmyndigheten, så vi kan validera att även de modellerna de antagandena stämmer med med faktiskt utfall faktiskt. Mätdata. Så det känns tryggt.

Magnus: Då får vi se när det här öppnas så att vi kan komma och kika någon gång i framtiden.

Daniel Arvidsson: Absolut. Vi välkomnar.

Magnus: Har du något mer att tillägga?

Anna: Nej, inte alls.

Magnus: Nej, då får vi tacka så mycket för den här. Ett besök i kommunhuset här.

Daniel Arvidsson: Tack så mycket!

Björn Sellin: Tack så mycket för inbjudan

Magnus: Vi återkommer väl när vi hittar några nya ämnen i den här frågan.